

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΥΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1940

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΑΘΜΟΣ, ΜΑΖΙ, ΚΑΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

Για την ποίηση του Κώστα Χατζόπουλου, βρίσκω, στο άρθρο ενός νέου ποιητή, που διαβάζω τώρα τελευταία, μια γνώμη τόσο, να την πούμε ιδιόρρυθμη; —, αλλά και τόσο απροσδόκητη, μαζί, — μάλιστα, από μέρος ενός νέου, που δε μ'ας είχε συνηθίσει, μέχρι σήμερα, σε τέτοιες, κάπως υποπτες, έκπληξεις —, ώστε ν' αξίζη να σταθῆ σαν υποκίνηση για τὸ σημερινὸ σημείωμά μου, — σημείωμα, πὸ θέλω νὰ ἐκφράσῃ τὰ πρὸ ἐλικρινῆ αἰσθήματά μου ἀπὸ τὴν ἀπὸ καθαρῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς ἕναν ἀπ' τοὺς πρὸ «πολιτισμένους» ἐκπροσώπους τῆς λογοτεχνίας μας, ὅπως δὲν παύω νὰ πιστεύω τὸ Χατζόπουλο, ἀφ' οὗτου ἤρθα σ' ἐπαφὴ καὶ γνωριμία, μὲ τὸ πολύμορφο ἀλλ' ὁμοιογενές, καὶ κατὰ βάθος, ἐνιαίον ἔργο του. Ἡ γνώμη πὸ μὲ ξένισε, τ' ὁμολογῶ, πολὺ, ὑποστήριξε, χωρὶς ὑπεκφυγές, ὅτι ἡ ποίηση τοῦ Κώστα Χατζόπουλου ἔχει «ξεπεραστῆ» ἀπ' τοὺς νεώτερους (καὶ ἀναφέρει μερικὰ ὀνόματα), κι' ὅτι, ἂν «Ἰσχυε», τὰ περασμένα χρόνια, κι' ἀποτελοῦσε πρότυπο τῆς ἄλλης γενεᾶς, σήμερα «ἔχει περιπέσει σ' ἀχρηστία»! Γνώμη περιέργη, καὶ καταπληκτικὴ! Ὑπάρχει ποίηση, λοιπόν, καλὴ, μιᾶς ἐποχῆς, πὸ, μετὰ χρόνια, πέφτει σ' ἀχρηστία;! Ὅμολογῶ, πῶς, ἀπὸ τότε πὸ διαβάζω, δὲν ἔχω συναντήσῃ τέτιαν ἀποψη, καὶ μὲ τόσο τολμηρὴν ἀφέλεια, καὶ θαρραλέα, διατυπωμένη...

Μ' αὐτὴ τὴ γνώμη, — πρέπει νὰ τὸ πῶ; —, εἶναι ἀνάγκη νὰ διαφωνήσω: Ἡ Ποίηση δὲν εἶναι ἐργαλεῖο, πὸ νὰ παίρῃ «τελειοποιήσεις», — οὔτε «συρμός», νὰ πέφτῃ σ' ἀχρηστία! Ἡ Ποίηση, ἢ εἶναι, ἢ δὲν εἶναι. Ὅταν δὲν εἶναι, μένει, πάντα, σ' ἀχρηστία. Ὅταν εἶναι, εἶναι, — καὶ γιὰ πάντα. Κι' ὁ Χατζόπουλος, ἢ ἦταν ποιητής, — ὁπότε, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, δὲν «ξεγίνεται», — ἢ δὲν ἦταν, κι' ἐπομένως, οὔτε εἶναι. Τώρα, ἂν ἄλλος στάθηκε πολὺ πρὸ «μουσικός», ἢ «ὑποβλητικός δεξιότηχης», — γιὰτὶ αὐτὸ ὑπονοεῖ βαθύτερα, φαντάζομαι, ὁ ἀφορισμός, πὸ ὑπαινίσσομαι —, τοῦτο ἀποτελεῖ μιᾶν «ιδιότη-

τα», κι' ὄχι μέτρο εἰδικὸ ἀξίας, εἴτε συγκριτικὸ, τοῦ καθενός...

Ὁ Χατζόπουλος ὑπῆρξε ποιητής, — ἕνας πρόδρομος, μαζί, κι' ἕνας σταθμός. Ἐφερε στὸν τόπο μας μιᾶ νέα τεχνικὴ, λεπτὴ, αἰσθητικὴ, πολιτισμένη. Οἱ κατοπινοί, ἂν καλλιέργησαν τὴν ποίηση, μ' αὐτὴ τὴν τεχνικὴ, κι' ἂν «προήγαγαν» τοὺς εἰδικούς της τρόπους, οὔτε τὸν ὑποβίβασαν, οὔτε τὸν παραμέρισαν, — γιὰτὶ, αὐτό, ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴ φύση, δὲν εἶναι, ἀπλῶς κἀν, κατορθωτό. Στάθηκαν, ἴσως, — ποιητές, κι' ἐκεῖνοι —, δίπλα, καὶ κοντὰ, στὸν ποιητὴ. Εἶναι, ἴσως, τεχνικοὶ «ἀπόγονοι» του, αἰσθητικοὶ του, ἴσως, «κληρονόμοι», — ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸν μετατοπίσουν, ἀπὸ τὴ θέση πὸ κατεῖχε, καὶ κατέχει. Ἀντίθετα πρὸς τὸ γνωστὸ ρητό, τ' ὀρθὸ γιὰ τ' ἄλλα, τοῦ Εὐαγγελίου, — καὶ εἰδικά, σὲ τούτῃ τὴν περίπτωσιν —, ἕνας πὸ ὑπῆρξε «πρῶτος», κάποτε, δὲ μπορεῖ, ποτέ, νὰ γίνῃ «ἔσχατος»... Ὁ Χατζόπουλος ὑπῆρξε ποιητής μιᾶς ὀρισμένης «τεχνικῆς» κατηγορίας. Ἡ λυρικὴ ἰδιοσυγκρασία του, — καὶ μιλῶ, ἐδῶ, γιὰ ὅλες τὶς πλευρὰς του, ὡς στιχουργοῦ, μαζί, καὶ πεζογράφου, πὸ εἶναι τόσο συμφυεῖς, καὶ τόσο ἀλληλένδετες, ὥστε νὰ δίνουν ἕνα ἔργο ἐνιαίον —, τὸν ὠδήγησε στὴν «ὑποβλητικότητα», ὅπως, ἄλλους, ὠδηγεῖ πρὸς τὴν «ἀπλότητα», κι' ἄλλους, πάλι στὴ «δυναμικότητα». Ἡ καλλιέργεια αὐτὴ τῆς ὑποβλητικότητος, πὸ τὸν χαρακτηρίζει γενικώτερα, — καὶ πὸ σ' αὐτὴ περιλαμβάνεται, ἐπίσης, κι' ἡ «μουσικότητα», καὶ ἡ «συμβολικότητα» —, πρῶτη φορά, μ' αὐτόν, γεννήθηκε στὸν τόπο μας. Πρὶν ἀπ' αὐτόν, — μιλῶ γιὰ τοὺς καιροὺς μας —, «αἰσθητικὴ» προσπάθεια, τῆς φύσεως αὐτῆς, μπορεῖ κανένας νὰ τὸ πῆ, ποτέ δὲν εἶχε γίνῃ. Εἶναι, αὐτός, ὁ «ἐφευρέτης» τῆς, ἐδῶ, — ἢ ὁ «εἰσηγητής», ὁ «κομιστής», κι' ὁ «μεταφυτευτής», ἂν προτιμᾷτε...

Ἀλλὰ, μ' ὄλ' αὐτά, — τὸ ξαναλέω —, ἢ καὶ τελειῶς ἀσχετὰ μ' αὐτά, εἶν' ἕνας πρόδρομος, μαζί, κι' ἕνας σταθμός.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

★

Ἡ ΑΙΧΜΑΛΩΤΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΨΥΧΗ

Χαρακτηριστικὸ τῆς καλλιτεχνικῆς παραγωγῆς τοῦ Χατζόπουλου εἶναι ὅτι χωρίζεται καὶ σκορπίζεται σὲ διάφορες ἐκδηλώ-

σεις, καθὼς ἕνα πολύεδρο πρίσμα ἀκτινοβολεῖ πρὸς διάφορες διευθύνσεις. Ἡ καλλιτεχνικὴ του προσωπικότης δὲν ἀκολου-